

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ТИМОЩУК ОЛЬГА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 368.036

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Київському національному торговельно-економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
Чугунов Ігор Якович,
Київський національний
торговельно-економічний університет,
завідувач кафедри фінансів

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Рекуненко Ігор Іванович,
Сумський державний університет,
професор кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

кандидат економічних наук
Нечипоренко Аліна Володимирівна,
Університет державної фіскальної
служби України,
доцент кафедри фінансів

Захист відбудеться 20 вересня 2021 року о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.055.03 у Київському національному торговельно-економічному університеті за адресою: 02156, м. Київ, вул. Кіото, 21, корпус Д, ауд. Д-221.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного торговельно-економічного університету за адресою: 02156, м. Київ, вул. Кіото, 19.

Автореферат розісланий 19 серпня 2021 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Г. В. Кучер

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасна модернізація економічних відносин в суспільстві зумовлює потребу в підвищенні результативності державного регулювання економіки. Забезпеченню безпеки соціально-економічних процесів та створенню надійної системи гарантій сприяє продуктивна страхова діяльність, яка охоплює різні галузі та сфери життя людини. Для підвищення ефективності системи управління страховою діяльністю у вітчизняній практиці важливим є державне регулювання страхової діяльності, що може бути вагомим важелем у розвитку діяльності страховиків та створенні конкурентного середовища на ринку надання страхових послуг. Конкуренція чинить позитивний вплив на зростання якості рівня і переліку послуг страховиків та матиме позитивний вплив на ціноутворення для кінцевого споживача. Регулятивний підхід з боку держави має бути спрямований на створення ефективного та дієвого механізму управління страховою діяльністю. Оцінити спрямованість і зростання ролі страхової діяльності в забезпеченні стійких конкурентних переваг національної фінансової системи можливо при розробці відповідної структурної моделі державної підтримки розвитку страхової діяльності.

Серед вагомих досліджень зарубіжних учених у сфері ринків фінансових послуг, страхової діяльності, державного фінансового регулювання можна назвати праці: С. Акермана, А. Аткінсона, Ш. Бланкарта, Дж. Б'юкенена, А. Вагнера, К. Воблія, К. Ероу, А. Маршала, Р. Міллера, В. Райхера, П. Самуельсона, А. Сміта, Дж. Стігліца, М. Тейлора, Дж. Тобіна, Ф. Фабоцці, Е. Хансена, Й. Шумпетера.

Питанням державного регулювання страхової діяльності, розвитку фінансового ринку присвячені праці вітчизняних вчених: О. Барановського, О. Василика, Н. Внукової, О. Вовчак, С. Волосович, О. Гаманкової, Ж. Гарбар, О. Журавки, О. Залєтова, О. Козьменко, А. Мазаракі, В. Міщенко, С. Науменкової, Л. Нечипорук, С. Осадець, І. Рекуненка, Т. Ротової, Л. Селіверстової, В. Федосова, І. Чугунова, І. Школьник та інших.

Разом з тим, необхідним є подальший розвиток системи державного регулювання страховою діяльністю в умовах економічних перетворень, формування сучасної інфраструктури страхового середовища, інституційний розвиток страхової діяльності, системи управління страховими ризиками, пруденційного нагляду у сфері платоспроможності страховиків, модернізації системи страхової діяльності. Важливим є удосконалення підходів до побудови структурної моделі інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності, державного регулювання перестрахової діяльності, інституційного врегулювання проведення операцій перестраховування, передачі ризиків на принципах взаємності перерозподілу страхової премії, розробки механізмів захисту учасників страхового ринку, контролю за фінансовою стійкістю страхових компаній. Зазначене свідчить про актуальність дисертаційної роботи та обумовило визначення її мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана як складова науково-дослідних робіт Київського національного торговельно-економічного університету «Фінансова політика в умовах економічних перетворень» (номер державної реєстрації 0115U000244); «Фінансова стратегія суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0118U000047), «Фінансова політика України в умовах інституційної модернізації економіки» (номер державної реєстрації 0118U000129), автором надано відповідні матеріали та пропозиції щодо розвитку системи державного регулювання страховою діяльністю в умовах економічних перетворень, основних детермінант розвитку страхового ринку, удосконалення підходів щодо системи пруденційного нагляду, інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень державного регулювання страхової діяльності в умовах економічних перетворень.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити економічну сутність державного регулювання страховою діяльністю в умовах економічних перетворень;
- узагальнити та систематизувати досвід розвитку системи страхової діяльності у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою;
- удосконалити підходи щодо державного регулювання перестрахової діяльності;
- розвинути підходи до побудови структурної моделі інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності;
- удосконалити положення щодо становлення та напрямів розвитку вітчизняної системи страхової діяльності;
- розвинути положення щодо основних детермінант розвитку страхового ринку;
- удосконалити підходи щодо системи пруденційного нагляду.

Об'єктом дослідження є система державного регулювання страхової діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні засади та механізми державного регулювання страхової діяльності в умовах економічних перетворень.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Діалектичний та системний методи використано при розкритті економічної сутності державного регулювання страховою діяльністю. За допомогою порівняльного та факторного методів узагальнено та систематизовано досвід розвитку системи страхової діяльності у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою. Структурний підхід, метод експертних оцінок використано при удосконаленні підходів щодо системи пруденційного

нагляду. Методи синтезу та наукового абстрагування застосовано при визначенні напрямів розвитку вітчизняної системи страхової діяльності.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань державного регулювання страхової діяльності, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національного банку України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, Ліги страхових організацій України, міжнародних фінансових організацій, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:
вперше:

– розкрито економічну сутність державного регулювання страховою діяльністю в умовах економічних перетворень, що ґрунтується на сукупності відповідних фінансово-економічних механізмів, інструментів пов'язаних із забезпеченням диверсифікації страхових послуг, транспарентності страхових відносин, формуванням сучасної інфраструктури страхового середовища, інституційним розвитком страхової діяльності, узгодженням інтересів органів державного управління та страхових компаній, що сприятиме якісному підвищенню рівня конкурентоспроможності фінансового ринку, системи управління страховими ризиками, пруденційного нагляду у сфері платоспроможності страховиків, модернізації системи страхової діяльності;

удосконалено:

– підходи щодо державного регулювання перестрахової діяльності, у тому числі інституційне врегулювання проведення операцій перестраховування, передача ризиків на принципах взаємності перерозподілу страхової премії;

– положення щодо становлення та напрямів розвитку вітчизняної системи страхової діяльності з урахуванням необхідності посилення впливу фінансових ринків на економічне зростання;

– підходи щодо системи пруденційного нагляду, яка полягає у використанні державного регулювання ринків фінансових послуг, проведенні оцінки загального фінансового стану установи, попередженні ризику неплатоспроможності страхових компаній;

дістало подальшого розвитку:

– узагальнення та систематизація досвіду розвитку системи страхової діяльності у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою, у тому числі відповідні фінансові інструменти, особливості державного регулювання та інституції, які забезпечують нагляд та контроль за розвитком фінансових ринків, що надасть можливість підвищити якісний рівень управління страховими компаніями в умовах економічних перетворень;

– підходи до побудови структурної моделі інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності, який узгоджує інтереси органів державного управління та страхових компаній на макроекономічному, мезаекономічному та

мікроекономічному рівнях та включає інституційне регулювання спільної діяльності за відповідними рівнями управління, що дозволить посилити дієвість взаємодії держави та страхових компаній щодо реалізації стратегії ефективного розвитку ринку фінансових послуг;

– положення щодо основних детермінант розвитку страхового ринку, зокрема підвищення рівня капіталізації, інфраструктури, забезпечення стабільності, розробка механізму захисту учасників страхового ринку, вдосконалення механізмів контролю за фінансовою стійкістю та безпекою страхового ринку, що сприятиме розвитку та застосуванню дієвих підходів до державного регулювання страховою діяльністю як складової модернізації фінансової системи країни.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення та висновки дисертаційної роботи, що розкривають сутність та механізм державного регулювання страхової діяльності, мають практичне значення у процесі удосконалення методологічних та інституційних засад формування державної політики у сфері страхових послуг, розвитку фінансової системи країни.

Основні висновки дисертаційної роботи використано Секретаріатом Кабінету Міністрів України при підготовці проєктів нормативно-правових актів з питань державного регулювання страхової діяльності (довідка від 10.03.2021 р. №67-70/1-21).

Положення дисертаційної роботи використані у навчальному процесі Київського національного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін «Страхування», «Страховий менеджмент» (довідка від 14.06.2021 р. № 64).

Особистий внесок здобувача полягає в розкритті сутності формування системи державного регулювання страхової діяльності в умовах економічних перетворень. Наукові результати та висновки, які виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, результати дисертаційного дослідження доповідалися на науково-практичних конференціях: «Фінанси України» (м. Дніпропетровськ, 2011р.); «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (м. Судак, 2011 р.); «Актуальні проблеми розвитку національної економіки» (м. Львів, 2011 р.); «Національна економіка в умовах глобалізації: тенденції, проблеми та перспективи» (м. Полтава, 2013 р.); «Реформування економіки України: стан та перспективи» (м. Київ, 2013 р.); «Інтеграція бізнес – структур: стратегії та технології» (м. Тбілісі, 2019 р.); «Сучасні перетворення в економіці та менеджменті» (м. Клайпеда, 2019 р.); «Інноваційний потенціал: держава, кластер, підприємство» (м. Лісабон, 2019 р.); «Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика» (м. Полтава, 2021 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації опубліковано у 15 наукових працях, у тому числі одній монографії, 6 статтях у наукових фахових виданнях, загальним обсягом 4,8 друк. арк.

Обсяг та структура роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Загальний обсяг дисертації становить 225 сторінок, основний зміст роботи викладено на 185 сторінках. Дисертація містить 16 таблиць, 12 рисунків, 10 додатків, список використаних джерел включає 192 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі дисертаційної роботи розкрито актуальність теми дослідження, сформульовано його мету та завдання, визначено об'єкт та предмет, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні засади розвитку державного регулювання страхової діяльності**» розкрито теоретичні засади державного регулювання страховою діяльністю, формування інфраструктури страхового середовища, систематизовано досвід розвитку системи страхової діяльності у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою.

Страховий ринок є достатньо важливим для економічного розвитку країни, забезпечення фінансування інновацій, запровадження наукоємних, конкурентоспроможних технологій та впливає на стійкість фінансової системи країни. Ефективність управління страховим ринком як одного із пріоритетних секторів економіки впливає на дієвість державної економічної політики у цілому. Розвиток страхового ринку набуває важливого значення в умовах трансформації економіки. Зародження і розвиток теорії страхування пов'язаний з усвідомленням потреб суспільства у протидії потенційним ризикам оточуючого середовища, пошуками можливостей економічного розвитку. Аналіз наукових джерел з теорії страхування свідчить, що зростає науковий і практичний інтерес до страхування, як інструмента протидії ризикам та забезпечення сталого розвитку. Ризик займає одне з провідних місць у взаємовідносинах між суб'єктами страхування.

Система страхування є важливою складовою фінансової системи країни, оскільки страхування полягає у можливості формування грошових ресурсів, відшкодуванні збитків, нагромадженні і збереженні частини коштів населення та підприємницьких структур, трансформації залучених ресурсів в інвестиції як основний фактор економічного відновлення і розвитку. Сучасна фінансова наука значну увагу приділяє методологічним та інституційним засадам забезпечення динамічної збалансованості та стійкості фінансової системи, що потребує розвитку системи управління страховою діяльністю. Розвинений внутрішній ринок страхових послуг сприятиме інтеграції в світовий фінансовий ринок і створить можливість для інвестування іноземного капіталу у вітчизняну економіку. Страховий ринок впливає на ефективність та стійкість фінансової системи держави, його завданням є підвищення рівня мобілізації та розподілу фінансових ресурсів, які сконцентровані у страхових грошових фондах. Економічна сутність державного регулювання страховою діяльністю в умовах економічних перетворень ґрунтується на сукупності відповідних фінансово-економічних механізмів, інструментів пов'язаних із забезпеченням диверсифікації страхових послуг, транспарентності страхових відносин, формуванням

сучасної інфраструктури страхового середовища, інституційним розвитком страхової діяльності, узгодженням інтересів органів державного управління та страхових компаній, що сприятиме якісному підвищенню рівня конкурентоспроможності фінансового ринку, системи управління страховими ризиками, пруденційного нагляду у сфері платоспроможності страховиків, модернізації системи страхової діяльності.

Державне регулювання є важливою складовою функціонування фінансово-економічної системи, у тому числі страховою діяльністю, що включає участь держави у становленні системи страхового захисту майнових інтересів, інституційне регулювання, здійснення належного нагляду за діяльністю страхувальників відповідно до інтересів суспільства та задоволення потреб юридичних і фізичних осіб. Державне регулювання страхової діяльності є системою нормативно-правових, соціально-економічних взаємовідносин між страховиками, страхувальниками, страховими посередниками і державою з приводу функціонування страхового ринку. Механізм державного регулювання фінансового ринку, складовою якого є страховий ринок, значною мірою визначає модель державного регулювання фінансового сектору країни. Модель економічного механізму державного регулювання страховою діяльністю, ґрунтується на досягненні основних цілей економічного розвитку держави та відображає взаємодію суб'єктів та об'єктів управління з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. Дія зазначеного економічного механізму визначається функціями, принципами, методами, інструментами, формами, важелями та наявним забезпеченням: інституційним, кадровим, соціальним, ресурсним, інформаційно-аналітичним, правовим. Сучасні умови функціонування фінансових ринків привели до переосмислення змісту регулювання їх розвитку. Завдання регуляторів полягає в тому, щоб формулювати правила поведінки для посередників, розв'язанні більш загальних завдань: забезпечення стабільності ринку і обмеження ризикованих позицій його учасників. Такий підхід призвів до створення більш однорідного нагляду за однаковими видами діяльності, здійснюваними учасниками ринку. До недавнього часу в країні реалізовувалася модель розподіленого регулювання, у багатьох країнах застосовується мегарегулятор та являє модель регулювання, засновану на інтеграції повноважень в відомчих підрозділах. Перехід до мегарегулювання є процесом, який пов'язаний з підвищенням ролі інтегрованих фінансових структур.

Досвід функціонування світових фінансових ринків свідчить, що державне регулювання страхової діяльності може відбуватися в рамках жорсткої, проміжної або ліберальної моделі як складової державного регулювання економіки країни, орієнтуються на використання ринкового саморегулювання та впливу держави. На основі діючих моделей державного регулювання страхової діяльності, які застосовуються в країнах з розвинутою та трансформаційною економікою, не можна повною мірою окреслити принципи, методи та механізм державного регулювання страхової діяльності для вітчизняної практики, в яку можна імплементувати лише окремі положення з досвіду державного регулювання в країнах з

розвинутою та трансформаційною економікою, враховуючи економічні можливості та рівень розвитку фінансового ринку країни, удосконалення доцільно розпочинати з розробки моделі державної підтримки, що ґрунтується на посиленні взаємодії органів державного управління і суб'єктів підприємництва та збалансування їх інтересів.

Розвиток світових ринків фінансових послуг відіграє провідну роль у забезпеченні економічного зростання. Формується політика удосконалення систем регулювання і нагляду за фінансовими ринками, упорядкування механізмів функціонування фінансових інститутів, підходи для уніфікації законодавчого забезпечення процесів державного регулювання страхової діяльності, обґрунтування відповідної державної стратегії розвитку страхового ринку з урахуванням загальноєвропейських стандартів і вимог до змісту державно-управлінських функцій та інструментів для дотримання прав учасників страхового ринку. Модернізація системи державного регулювання страхової діяльності передбачає зміну пріоритетів розвитку страхового ринку, що полягає у формуванні сприятливого інституціонального середовища, здатного забезпечити взаємодію учасників страхового ринку; забезпечити належний рівень відкритості та вчасного надання прозорої інформації про діяльність страхових організацій, що сприятиме відтворенню сприятливого страхового середовища. Розробка стратегії взаємодії між суб'єктами страхового ринку, державними інституціями сприятиме якісному підвищенню конкурентоспроможності фінансового ринку. Зазначене актуалізує потребу удосконалення інституційних механізмів управління страховою діяльністю для країн з трансформаційною економікою.

Другий розділ «Тенденції розвитку державного регулювання страхової діяльності в Україні» присвячений визначенню особливостей розвитку державного регулювання страховою діяльністю, підходів до системи пруденційного нагляду.

Розвиток вітчизняного страхового ринку взаємопов'язаний з розвитком національної економіки, оскільки дозволяє акумулювати значні інвестиційні ресурси, залучаючи кошти через програми страхування життя, пенсійні програми, формування страхових резервів з ризикових видів страхування. Розширення страхової діяльності сприяє створенню робочих місць, активізує інноваційну діяльність, стимулює розвиток економіки та дозволяє знизити наслідки глобальних ризиків. На макроекономічному рівні розвиток страхового ринку характеризується таким показником як частка страхових премій у валовому внутрішньому продукті. За допомогою даного показника можна оцінити вплив страхування на соціально-економічний розвиток суспільства. Так в країні, починаючи з 2018 року цей показник характеризується тенденцією спаду на 0,1 в.п. щорічно, за підсумками 2019 року становив 1,3%, у той час, коли світові тенденції рівня цього показника становлять: у США – 11,4%, Великобританії – 10,3%, Канаді – 7,7%, Німеччині – 6,3%, Китаї – 4,3%. Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в табл. 1.

Основні показники діяльності страхового ринку

	Роки				Темпи приросту, %		
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітної періоду, тис. одиниць							
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	70658,2	77495,0	80271,1	72966,5	9,7	3,6	-9,1
зі страхувальниками-фізичними особами	66915,2	72460,2	73440,1	68519,6	8,3	1,4	-6,7
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	114824,7	123582,5	116652,6	120576,5	7,6	-5,6	3,4
Страхова діяльність, млн грн							
Валові страхові премії, у тому числі:	43431,8	49367,5	53001,2	45184,9	13,7	7,4	-14,7
зі страхування життя	2913,7	3906,1	4624,0	5017,0	34,1	18,4	8,5
Валові страхові виплати, у тому числі:	10536,8	12863,4	14338,3	16388,7	22,1	11,5	14,3
зі страхування життя	556,3	704,9	575,9	1447,6	26,7	-18,3	151,4
Рівень валових страх. виплат, %	24,3%	26,1%	27,1%	32,9%	-	-	-
Чисті страхові премії	28494,4	34424,3	39586,0	40350,2	20,8	15,0	1,9
Чисті страхові виплати	10256,8	12432,6	14040,5	14451,9	21,2	12,9	2,9
Рівень чистих страх. виплат, %	36,0%	36,1%	35,5%	35,8%	-	-	-
Перестраховування, млн грн							
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	18333,6	17940,7	16713,4	12140,0	-2,1	-6,8	-27,4
перестраховикам-резидентам	14937,4	14943,2	13415,2	8487,4	0,04	-10,2	-36,7
перестраховикам-нерезидентам	3396,2	2997,5	3298,2	3652,6	-11,7	10,0	10,7
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	1208,2	2459,0	2508,2	2957,5	103,5	2,0	17,9
перестраховиками-резидентами	280,0	430,8	297,8	910,5	53,9	-30,9	205,7
перестраховиками-нерезидентами	928,2	2 028,2	2 210,4	2047,0	118,5	9,0	-7,4
Страхові резерви, млн грн							
Обсяг сформованих страхових резервів	22864,4	26975,6	29558,8	34192,1	18,0	9,6	15,7
резерви зі страхування життя	8389,6	9335,1	10273,7	10937,1	11,3	10,1	6,5
технічні резерви	14474,8	17640,5	19285,1	23255	21,9	9,3	20,6
Активи страховиків та статутний капітал, млн грн							
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	57381,0	63 493,3	63 866,8	64925,2	10,7	0,6	1,6
Активи, визначені Законом України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	36084,6	40666,5	44609,9	46113,6	12,7	9,7	3,4
Обсяг сплачених статутних капіталів	12831,3	12636,6	11 066,1	9748,1	-1,5	-12,4	-11,9

Ліцензування є одним із засобів державного регулювання діяльності страхових компаній, яке покликане забезпечити збалансування публічних і приватних інтересів. Запровадження стандартних ліцензійних правил страхування поряд з формуванням макроекономічної статистики ринку страхових послуг за окремими сегментами відповідно до практики країн Євросоюзу, встановленням контролю з боку державного регулятора за проявами недобросовісної конкуренції та демпінгування, запровадженням процедур контролю платоспроможності вітчизняних страховиків на основі Solvency I та Solvency II є напрямом удосконалення державного регулювання ринку страхових послуг з метою підвищення його прозорості та ефективності. Вдосконалення процедури проведення ліцензування, нагляду за діяльністю ліцензованих страхових компаній, що відповідають стандартам, визнаних на міжнародному рівні, призведуть до зростання довіри до систем нагляду як на місцевому так і на світовому рівнях. Це сприятиме взаємному визнанню національних систем нагляду і, відповідно, спрощенню доступу іноземних страховиків на ринок страхових послуг країни та, відповідно, і вітчизняних страхових компаній на закордонні ринки.

Важливим напрямом державного регулювання страхової діяльності є встановлення державою вимог щодо їхньої платоспроможності та нагляд за дотриманням цих вимог. Концепція пруденційного регулювання вимагає уточнення стандартів оцінювання особливих ризиків страховика, змін у правилах обліку та звітності, наявності у органів нагляду за страховою діяльністю відповідних інструментів для відстеження платоспроможності страхових компаній. Крім моніторингу виконання нормативної платоспроможності, розрахунку страхових резервів та інвестування, наглядовим органам необхідно перевіряти надійність систем управління, якість ведення бухгалтерського обліку, систем ризик-менеджменту та внутрішнього контролю. Пруденційний нагляд є ваговою складовою системи державного регулювання. Сучасний стан розвитку страхового ринку країни свідчить про недостатній рівень ефективності у функціонуванні фінансової системи. На даному етапі соціально-економічного розвитку країни ефективне функціонування фінансового ринку можливе за умови дієвих фінансових інститутів, що координують діяльність значної кількості власників капіталу та економічних суб'єктів, які мають потребу у залученні фінансових ресурсів.

Кількісні показники розвитку страхового ринку України, такі як валові страхові премії та виплати суттєво нижчі, ніж в більшості країн світу, та не відповідають на необхідному рівні потребам національної економіки. Протягом 2018–2019 років валові страхові премії характеризуються тенденцією до зростання 13,7 та 7,4% відповідно до попереднього року, у 2020 році знижуються на 14,7%. Валові страхові виплати показують тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду – 22,1; 11,5; 14,3% відповідно. Обсяг сформованих страхових резервів характеризується

тенденцією до зростання – 18,0; 9,6; 15,7% відповідно до попереднього року. Рівень валових страхових виплат має тенденцію до зростання протягом 2017-2020 років – 24,3; 26,1; 27,1; 32,9%. Рівень чистих страхових виплат має майже однаковий показник протягом зазначеного періоду – 36,0; 36,1; 35,5; 35,8% відповідно. Сучасний страховий ринок включає достатню кількість елементів інфраструктури, властиві фінансовим ринкам розвинених країн, проте стан розвитку цього ринку неповною мірою відповідає загальносвітовим тенденціям. Доцільним є удосконалення системи страхової діяльності з врахуванням світового фінансового інструментарію, створення дієвих стимулів для розвитку страхового ринку та підвищення рівня відповідальності суб'єктів страхової діяльності за зобов'язаннями, які виникають в процесі функціонування ринку страхових послуг. Розвиток ринків фінансових послуг надасть можливість посилити інноваційно-інвестиційний напрям економічний перетворень країни.

У третьому розділі «Напрями розвитку системи державного регулювання страхової діяльності» визначено напрями інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності, державного регулювання страховою діяльністю як складової модернізації фінансової системи країни, розвинуто підходи щодо державного регулювання перестрахової діяльності.

Важливими питаннями є розширення інструментів державного регулювання страхового ринку, спроможності забезпечити ефективний розвиток ринку в умовах світової глобалізації. Вітчизняний страховий ринок не у достатній мірі є ефективним механізмом залучення капіталу в розвиток економіки країни, що потребує всебічного дослідження та пошуку науково обґрунтованих шляхів розв'язання зазначених питань, зумовлює визначення перспектив подальшого удосконалення та напрямів розвитку регулятивних механізмів. Незважаючи на сформовану систему державного регулювання страхового ринку, визначення та розподіл повноважень щодо регулювання, нагляду і контролю за діяльністю учасників фінансових послуг, державне регулювання фінансового сектору економіки на сучасному етапі характеризується недостатньою ефективністю, врахуванням міжнародного досвіду, сучасних тенденцій розвитку цього ринку. Регулювання страхового ринку передбачає встановлення певних правил процесу державного регулювання. Посилення ефективності функціонування механізмів державного регулювання страхової діяльності на ринку страхових послуг є важливим завданням щодо розвитку фінансових ринків. Основними принципами подальшого розвитку державного регулювання ринку страхових послуг є спрямованість на загальнонаціональні інтереси та стимулювання страхової діяльності. Застосування до страхових компаній більш жорстких вимог може мати наслідком стабілізацію страхового ринку за рахунок виходу з нього низки страховиків, які не зможуть відповідати вимогам через неможливість забезпечення відповідного рівня капіталізації.

Розвиток страхового ринку має відбуватись за наступними основаними напрямками: вдосконалення нормативно-правової бази державного регулювання страхової діяльності; підвищення рівня капіталізації, фінансової стійкості та платоспроможності страховиків; зміцнення національного ринку перестраховування; підвищення рівня страхової культури населення; удосконалення податкового законодавства у галузі страхування. Інтеграція страхового ринку країни до міжнародних ринків фінансових послуг потребує підвищення конкурентоспроможності національних страхових компаній, транспарентності страхових відносин, диверсифікації страхових послуг та формування сучасної інфраструктури страхової діяльності згідно вимог міжнародної практики. Важливим є застосування ефективних інструментів і механізмів державного регулювання страхових відносин, що має здійснюватися на засадах лібералізації дозвільних процедур, оптимізації державно-управлінського впливу та раціоналізації контрольно-наглядових заходів.

Світова фінансова глобалізація і процес інтеграції ринків фінансових послуг у європейську фінансову систему зумовлюють активізацію дій регуляторів щодо подальшого розвитку цього сектору фінансової системи країни. Механізм державного регулювання страхової діяльності загалом сформований, законодавче забезпечення страхових відносин в країні є загалом збалансованим і системним, таким, що відповідає міжнародним нормам. Однак за результатами проведеного аналізу можна виокремити певні проблеми, які потребують вирішення: різні підходи до визначення поняття «страхування», зокрема в Законі України «Про страхування» та Господарському кодексі України; неузгодженість у страховому законодавстві категорій «державне регулювання» та «державний нагляд»; відсутність розгляду перспектив адаптації вітчизняного страхового законодавства до вимог системи Solvency II. Задля посилення ефективності інституцій, які на даний час функціонують, потребує удосконалення інституційне забезпечення розвитку страхової діяльності. Запропонований підхід до побудови структурної моделі інституційного забезпечення розвитку державного регулювання страхової діяльності в Україні узгоджує інтереси органів влади та інших суб'єктів страхової діяльності за рівнями економічних відносин, зокрема макроекономічному, мезаекономічному, мікроекономічному та включає нормативно-правове регулювання спільної діяльності за окресленими рівнями управління, що дозволить визначити ефект від взаємодії держави та суб'єктів страхового ринку в контексті реалізації стратегії ефективного розвитку ринку фінансових послуг.

На даний час існує певна невизначеність в існуючому правовому полі регулювання страхової діяльності, оскільки відбулася зміна регулятора у цій сфері. Перехід країни до мегарегулювання у сфері страхової діяльності та процес євроінтеграції країни зумовлюють необхідність приведення вітчизняного законодавства у відповідність до вимог Європейського Союзу. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації Законодавства

України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року встановив, що адаптація є пріоритетною складовою процесу міжнародної інтеграції країни, що в свою чергу є пріоритетним напрямом зовнішньої політики. Окрім того, процес розробки та реалізації державними органами нормативно-правових, регулятивно-контролюючих заходів має бути спрямований на захист інтересів страховиків та споживачів страхових послуг, що сприятиме ефективному розвитку страхового ринку в рамках єдиної державної політики.

Перспективи розвитку страхового ринку мають враховувати подальшу інтеграцію економіки країни у світовий простір, необхідність гармонізації національного законодавства до відповідних європейських положень, пріоритети національної економічної політики, у тому числі удосконалення механізмів захисту прав споживачів страхових послуг; розвиток інструментів страхового ринку та інституційної інфраструктури. Актуальним є питання розвитку підходів до державного регулювання страхової діяльності шляхом удосконалення механізму перестраховування, як інструменту забезпечення фінансової стійкості страхової компанії незалежно від розміру капіталу та страхових резервів, що відносить його до сутнісних елементів страхування таких як управління ризиком та сукупність розподільчих і перерозподільних відносин. Вдосконалення напрямів перестрахової діяльності забезпечить стабільне й ефективне функціонування страхового ринку, надаватиме можливість створити цілісний, високоліквідний, надійний сегмент фінансового ринку в країні, регульований державою і здатний інтегруватися у світові ринки фінансових послуг. Останнім часом в світі відбувається лібералізація державного регулювання страхових відносин, що позначається й на системі оподаткування страхової діяльності. Незважаючи на ефективне функціонування системи прямого оподаткування прибутку страховиків у податкових системах розвинених країн поширено регулювання страхової діяльності через непряме оподаткування страхової премії.

Подальший розвиток системи державного регулювання страхової діяльності в країні та активізація його ролі мають бути системними, комплексними і вимагають врегулювання низки питань у процесі подальших економічних перетворень, що дозволить розглядати ринок фінансових послуг як ефективний та гнучкий механізм перерозподілу фінансових ресурсів, трансформації заощаджень в інвестиції, як дієву складову інвестиційного процесу. Інтеграція страхового ринку в єдиний ринок фінансових послуг зумовлює розробку підходу до процесу наближення законодавства до вимог директив Європейського Союзу, які стосуються ринків фінансових послуг. Основою для інтеграції вітчизняного страхового ринку мають стати дієві економічні перетворення, створення інституційних засад, які сприятимуть соціально-економічному розвитку та забезпеченню захисту інтересів національної економіки.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження теоретико-методологічних засад формування системи державного регулювання страхової діяльності зроблені наступні висновки:

1. Державне регулювання страхової діяльності пов'язане з необхідністю захисту страхових інтересів усіх сторін споживання страхових послуг, забезпечення інституціонального підґрунтя їх надання; здійснення належного нагляду за діяльністю суб'єктів страхового бізнесу та дотичних осіб відповідно до інтересів страхувальників і загальнодержавних потреб; визначення напрямів забезпечення безпеки й підвищення рівня соціальних стандартів і гарантій для фізичних та юридичних осіб, розвитком відповідного сегмента фінансового ринку. Державне регулювання страхової діяльності доцільно розглядати як формування сукупності нормативно-правових, соціально-економічних взаємовідносин між страховиками, страхувальниками, страховими посередниками і державою з приводу функціонування страхового ринку.

2. Ефективність управління страховою діяльністю вимагає постійного державного впливу у процес її розвитку та обґрунтовує необхідність удосконалення існуючих механізмів регулювання, зміст якого може змінюватися залежно від часу, країни, типу державного устрою, обраної моделі економічної політики, ступеня міжнародної економічної інтеграції. Оптимальна система державного регулювання страхової діяльності на національному рівні передбачає досягнення збалансованості інтересів суб'єктів страхових відносин і державних органів, що їх регулюють, захисту страхувальників, забезпечення інтересів страховиків; основними передумовами забезпечення якісного рівня системи страхової діяльності є дієвість підходів щодо інституційного забезпечення її розвитку, що надасть можливість підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

3. Розвиток світових ринків фінансових послуг відіграє провідну роль у забезпеченні економічного зростання. Формується політика удосконалення систем регулювання і нагляду за фінансовими ринками, упорядкування механізмів функціонування фінансових інститутів, підходи для уніфікації законодавчого забезпечення процесів державного регулювання страхової діяльності, обґрунтування відповідної державної стратегії розвитку страхового ринку з урахуванням загальноєвропейських стандартів і вимог до змісту державно-управлінських функцій та інструментів для дотримання прав учасників страхового ринку. У вітчизняну практику доцільно імплементувати певні положення зарубіжного досвіду з врахуванням економічних можливостей, рівня розвитку страхового ринку, вагомою є модель державної підтримки, що ґрунтується на посиленні

взаємодії органів державного управління і суб'єктів господарювання та взаємоузгодження їх інтересів.

4. Ринок страхових послуг є провідним за рівнем капіталізації серед небанківських фінансових ринків. Сучасний стан розвитку страхового ринку країни свідчить про недостатній рівень ефективності у функціонуванні фінансової системи. Аналіз функціонування страхового ринку за останні роки показує позитивні тенденції, зокрема за 2020 рік: страхування життя показало зростання майже на 10% до 5 млрд грн, сформовані резерви зросли до 34 млрд грн, кількість укладених договорів страхування зросла на 50% до 120 млн од. В той же час вихідні перестраховання скоротилося в два рази до 8,5 млрд грн. Кількість страховиків скоротилося до 210 проти 233 у 2019 році, при цьому концентрація ринку продовжує зростати: на ТОП-3 припадає 15% ринку, на ТОП-10 – 40%, на ТОП-50 – 90% ринку. Страховий ринок країни перебуває на етапі розвитку та інтеграції у світовий простір. Стабілізації фінансового ринку можна досягти шляхом скоординованої дії держави, страхових компаній та інших зацікавлених осіб.

5. На даному етапі соціально-економічного розвитку країни ефективне функціонування фінансового ринку можливе за умови дієвих фінансових інститутів, що координують діяльність значної кількості власників капіталу та економічних суб'єктів, які мають потребу у залученні фінансових ресурсів. Важливим є перехід від нагляду за дотриманням правил до пруденційного нагляду у сфері платоспроможності страховиків, що вимагає виконання нормативної платоспроможності, розрахунку страхових резервів та інвестування. Наглядом органам необхідно перевіряти надійність систем управління, якість ведення бухгалтерського обліку, систем ризик-менеджменту та внутрішнього контролю. Пруденційний нагляд стає невід'ємною складовою системи державного регулювання економіки країни. Необхідність більш повного врахування ризиків при визначенні нормативного капіталу передбачено в Євросоюзі. Вагомим є поступове впровадження вимог рекомендацій Solvency II в систему контролю за платоспроможністю страховиків із наданням перехідного періоду для приведення у відповідність активів до кількісних і якісних показників.

6. Вагомим є забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку страхового ринку, приведення її до міжнародних стандартів нагляду. Зважаючи на особливості перестрахової діяльності, доцільним є введення її ліцензування як окремого виду страхової діяльності. Відповідність перестраховика підвищеним вимогам до капіталізації, диверсифікації та розміщенню перестрахових резервів, досвіду роботи керівництва та персоналу у сфері перестраховування забезпечать безпеку виконання перестрахових операцій. Введення ліцензування перестрахової

діяльності надало б можливість створити державному регулятору базу даних ризиків, які передаються у перестраховання. Заходи, спрямовані на системний аналіз операцій з перестраховання, надали б можливість удосконалювати державні регуляторні функції та додаткові можливості для страхового ринку країни, використовувати інформацію для проведення андеррайтингу та актуарних розрахунків при укладанні договорів з перестраховання.

7.3 метою створення сприятливих умов для функціонування фінансової системи необхідною є модернізація системи страхової діяльності, що базується на відповідних фінансово-економічних трансформаціях, пов'язаних із забезпеченням транспарентності страхових відносин, диверсифікації страхових послуг, формуванням сучасної інфраструктури страхового середовища. Державний нагляд за страховою діяльністю є захистом інтересів страхувальників та застрахованих осіб, контроль дотримання законодавства страховими компаніями, забезпечення платоспроможності. Розвиток системи страхової діяльності передбачає удосконалення форм державної підтримки страхової діяльності, що сприятиме якісному підвищенню конкурентоспроможності фінансового ринку.

8. Покращення інфраструктури страхового ринку вимагає вдосконалення інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності на основі узгодження інтересів органів державного управління та страхових компаній на макроекономічному, мезаекономічному та мікроекономічному рівнях. Взаємодія інституцій страхового ринку орієнтована на створення та узгодження норм та правил страхової діяльності щодо сучасного інфраструктурного забезпечення та включає інституційне регулювання спільної діяльності за відповідними рівнями управління, що дозволить посилити дієвість взаємодії держави та страхових компаній щодо реалізації стратегії ефективного розвитку ринку фінансових послуг.

9. Підвищення ефективності системи страхової діяльності визначає необхідність обґрунтування основних детермінант подальшого розвитку страхового ринку, зокрема забезпечення його стабільності; підвищення капіталізації та розвитку інфраструктури; розробка механізму захисту учасників ринку; формування стратегії ефективної взаємодії учасників ринку; вдосконалення механізмів контролю за фінансовою стійкістю та безпекою страхового ринку, що сприятиме поступовому розвитку системи страхової діяльності та застосуванню дієвих підходів до державного управління страховою діяльністю як складової розвитку фінансової системи країни. Вагомими завданнями державної підтримки страхової діяльності є створення умов для комплексного розвитку страхового ринку шляхом впровадження страхового державного нагляду, який можна

охарактеризувати як здійснення контролю діяльності страхових організацій відповідно до затверджених принципів, норм і правил.

10. Вагомим є підвищення результативності системи страхової діяльності, створення належних фінансових умов для забезпечення виконання органами державного управління покладених на них повноважень щодо регулювання страхового ринку, удосконалення механізму оподатковування суб'єктів страхової діяльності, у тому числі щодо надання відповідних пільг. Доцільним є удосконалення системи страхової діяльності з врахуванням світового фінансового інструментарію, створення дієвих стимулів для розвитку страхового ринку та підвищення рівня відповідальності суб'єктів страхової діяльності за зобов'язаннями які виникають в процесі функціонування ринку страхових послуг.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

монографії, розділи у колективних працях:

1. Timoshchuk O.V. The content of insurance activities and the purpose of its state regulation. Modern problems of the economy of development in the context of the world transformational changes. Monograph. The academy of management and administration in Opole. Poland. 2013. С. 92–107. (1,0 друк.арк.)

у наукових фахових виданнях:

2. Тимошук О.В. Засади державного регулювання страхової діяльності. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. НДЕІ*. 2011. № 11(126). С. 190–196. (0,4 друк.арк.)

3. Тимошук О.В. Теоретичні аспекти державного регулювання перестраховання в умовах глобалізації. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. НДЕІ*. 2013. № 11(150). С. 72–76. (0,3 друк.арк.)

4. Тимошук О.В. Теоретичні засади податкового регулювання страхової діяльності. *Вісник Нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2014. № 2(17). С. 146–152. (0,4 друк.арк.)

5. Тимошук О.В. Концептуальні засади державного регулювання перестраховання. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (0,4 друк. арк.)

6. Timoshchuk O.V. State regulation of insurance activity in the conditions of economic transformations. *Sciences of Europe*. Praha, Czech Republic. 2021. Vol. 2. № 75. pp. 9–12. (0,3 друк.арк.)

7. Тимощук О.В. Імплементация закордонного досвіду регулювання страхової діяльності у вітчизняну практику. *Економіка та держава*. 2021. № 6. С. 124–127. (0,3 друк. арк.)

інших виданнях:

8. Тимощук О.В. Теоретичні засади державного регулювання страхової діяльності. *Фінанси України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпропетровськ, 8–9 квітня 2011 р.), ДНУ, 2011. С. 40–44. (0,3 друк. арк.)

9. Тимощук О.В. Цілі та функції пруденційного нагляду за страховою діяльністю. *Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Судак, 3–5 червня 2011 р.), Ін-т бізнесу та управл. центру розв. освіти, науки та іннов., 2011. С. 54–55. (0,1 друк. арк.)

10. Тимощук О.В. Імплементация директив Євросоюзу як підґрунтя сталого розвитку страхового ринку. *Національна економіка в умовах глобалізації: тенденції, проблеми та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 26 листопада 2013 р.), ПНТУ, 2013. С. 110–111. (0,1 друк. арк.)

11. Тимощук О.В. Значення запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в системі управління страховою діяльністю. *Реформування економіки України: стан та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 29 листопада 2013 р.), КНЕУ, 2013. С. 166–168. (0,2 друк. арк.)

12. Тимощук О.В. Інституційне забезпечення розвитку державного регулювання страхової діяльності в Україні. *Інтеграція бізнес – структур: стратегії та технології: матеріали міжнар. наук. конф.* (м. Тбілісі, 22 лютого 2019 р.), Вид. «Балтія», 2019. С. 158–159. (0,1 друк. арк.)

13. Тимощук О.В. Закордонний досвід регулювання страхової діяльності. *Сучасні перетворення в економіці та менеджменті: матеріали міжнар. наук. конф.* (м. Клайпеда, 29 березня 2019 р.), Вид. «Балтія», 2019. С. 118–121. (0,3 друк. арк.)

14. Тимощук О.В. Тренди у розвитку страхового ринку України. *Інноваційний потенціал: держава, кластер, підприємство: матеріали міжнар. наук. конф.* (м. Лісабон, 27 грудня 2019 р.). С. 102–105. (0,3 друк. арк.)

15. Тимощук О.В. Страхова діяльність у системі державного регулювання. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 28 липня 2021 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2021. С. 19–22. (0,3 друк. арк.)

АНОТАЦІЯ**Тимошук О.В. Формування системи державного регулювання страхової діяльності. – Рукопис.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Київський національний торговельно-економічний університет. – Київ, 2021.

Розкрито економічну сутність державного регулювання страховою діяльністю в умовах економічних перетворень, що ґрунтується на сукупності відповідних фінансово-економічних механізмів, інструментів пов'язаних із забезпеченням диверсифікації страхових послуг, транспарентності страхових відносин, формуванням сучасної інфраструктури страхового середовища, інституційним розвитком страхової діяльності, узгодженням інтересів органів державного управління та страхових компаній, що сприятиме якісному підвищенню рівня конкурентоспроможності фінансового ринку, системи управління страховими ризиками, пруденційного нагляду у сфері платоспроможності страховиків, модернізації системи страхової діяльності. Систематизовано досвід розвитку системи страхової діяльності у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою, у тому числі відповідні фінансові інструменти, особливості державного регулювання та інституції, які забезпечують нагляд та контроль за розвитком фінансових ринків. Розвинуто підходи до побудови структурної моделі інституційного забезпечення розвитку страхової діяльності, який узгоджує інтереси органів державного управління та страхових компаній.

Розвинуто положення щодо основних детермінант розвитку страхового ринку, зокрема підвищення рівня капіталізації, інфраструктури, забезпечення стабільності, розробка механізму захисту учасників страхового ринку, вдосконалення механізмів контролю за фінансовою стійкістю та безпекою страхового ринку, що сприятиме розвитку та застосуванню дієвих підходів до державного регулювання страховою діяльністю як складової модернізації фінансової системи країни. Удосконалено підходи щодо державного регулювання перестрахової діяльності, у тому числі інституційне врегулювання проведення операцій перестраховування, передача ризиків на принципах взаємності перерозподілу страхової премії; положення щодо становлення та напрямів розвитку вітчизняної системи страхової діяльності з урахуванням необхідності посилення впливу фінансових ринків на економічне зростання; підходи щодо системи пруденційного нагляду, яка полягає у використанні державного регулювання ринків фінансових послуг, проведенні оцінки загального фінансового стану установи, попередженні ризику неплатоспроможності страхових компаній.

Ключові слова: страхова діяльність, державне регулювання, пруденційний нагляд, перестрахова діяльність, інституційне забезпечення, страхові компанії, фінансова стійкість, платоспроможність, страхові ризики.

ANNOTATION**Timoshchuk O.V. Formation of the system of state regulation of insurance activity. – Manuscript.**

The Thesis for a Degree of Candidate of Economic Sciences in the Specialty 08.00.08 – Money, Finances and Credit. – Kyiv National University of Trade and Economics of Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2021.

The economic essence of state regulation of insurance activity in the conditions of economic transformations, based on a set of appropriate financial and economic mechanisms, tools related to diversification of insurance services, transparency of insurance relations, formation of modern infrastructure of insurance environment, institutional development of insurance activity, coordination of interests public administration and insurance companies, which will contribute to a qualitative increase in the level of competitiveness of the financial market, insurance risk management system, prudential supervision in the field of solvency of insurers, modernization of the insurance system. The experience of insurance system development in countries with developed and transformational economies is systematized, including relevant financial instruments, features of state regulation and institutions that provide supervision and control over the development of financial markets. Approaches to building a structural model of institutional support for the development of insurance activities, which reconciles the interests of public administration and insurance companies, have been developed.

Developed provisions on the main determinants of insurance market development, including increasing the level of capitalization, infrastructure, stability, development of a mechanism to protect insurance market participants, improving mechanisms for monitoring financial stability and security of the insurance market, which will promote the development and application of effective approaches to state regulation of insurance activities as part of the modernization of the country's financial system. Approaches to state regulation of reinsurance activities have been improved, including institutional regulation of reinsurance operations, transfer of risks on the principles of reciprocity of insurance premium redistribution; provisions on the formation and directions of development of the domestic insurance system, taking into account the need to strengthen the influence of financial markets on economic growth; approaches to the system of prudential supervision, which consists in the use of state regulation of financial services markets, assessment of the general financial condition of the institution, prevention of the risk of insolvency of insurance companies.

Keywords: insurance activity, state regulation, prudential supervision, reinsurance activity, institutional support, insurance companies, financial stability, solvency, insurance risks.

ТИМОЩУК ОЛЬГА ВАЛЕРІЇВНА

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 пр. Зам. 288.

Видавець і виготовлювач

Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ, Україна, 02156